

Het Rode Nest Nieuwsbrief

Oktober 2025

Ledendemocratie binnen de PvdA

Van de redactie

Voor u ligt het drieëndertigste nummer van de *Nieuwsbrief het Rode Nest* en het tweede nummer van de achtste jaargang 2025.

Inclusief diverse fasen van voorbereiding is het Rode Nest al meer dan tien jaar bezig met ledendemocratie van onderop. De nieuwsbrief heeft acht jaargangen doorlopen en in die tijd was ledendemocratie van onderop steeds ons hoofdonderwerp. In de eerste jaren stond het Partijbestuur hier positief tegenover, maar dat veranderde na de verkiezingsnederlaag in 2017. Er kwam toen ook een nieuw Partijbestuur dat niet geïnteresseerd was aan ledendemocratie en zeker niet aan die van onderop.

Hans Aertsen, de voorzitter van het Rode Nest, heeft zich in dit nummer uitgeput in het verhalen over het ontstaan en over de geschiedenis van de ledendemocratie en van het Rode Nest, tot dit jaar. Het zijn artikelen over de inspanningen om ledendemocratie van onderop als de basis van onze ledenpartij geïnstalleerd te krijgen. Dat is niet gelukt, maar vast staat dat dit niet heeft gelegen aan de inspanningen van het Rode Nest, noch aan die van de in 2014 in gestelde Werkgroep Ledendemocratie. Ook nadat deze werkgroep in 2019 via een nieuwe formule werd opgezet, besteedde het Partijbestuur geen aandacht aan hun rapport.

Bij de inspanningen van dit nummer van het Rode Nest ten aanzien van ledendemocratie zijn we geholpen door vele partijgenoten, waaronder Laurens de Kleine en Bert Breij. Zelfs oud-voorzitter Hans Spekman heeft aan dit nummer bijgedragen; hij citeert in zijn artikel o.a. uit het rapport van Han Noten: *“Een sociaaldemocratische partij die aan zichzelf niet de democratische eisen stelt die zij aan de samenleving stelt, maakt zichzelf belachelijk”*. Wij kunnen dit alleen maar onderschrijven.

De boekbespreking van *“Een links verhaal”* van Coen van de Ven, in dit nummer door Geert Eggink verwoordt, past helemaal in het thema. In dit boek volgt van Van de Ven het fusieproces van de PvdA en GL en constateert dat het democratisch gehalte van dat fusieproces nogal gebrekkig was. Onze inschatting is dat beide partijen helemaal niet over partijdemocratie hebben gesproken.

Mocht u uw mening over dit of elk ander onderwerp dat u bezig houdt willen opschrijven, stuur het dan aan onze redactie. Wij plaatsen het met plezier. Ons e-mailadres is

redactie@rodenest.nl

Graag willen wij het bereik van de Nieuwsbrief uitbreiden en daarom vragen wij of u hem wilt doorsturen naar partijgenoten waarvan u denkt dat zij belangstelling hebben zich in de discussie over ledendemocratie “van onderop” in de PvdA te mengen.

Ledendemocratie in de PvdA: van belofte naar ondergang

In de praktijk bleef er weinig van die belofte over

Meer dan tien jaar lang beloofde de PvdA haar leden echte invloed in de besluitvorming van de partij. Dat moest geregeld worden via het proces van de ledendemocratie, met verschillende tools en procedures. Om tot goede besluiten te komen is bijvoorbeeld het debat van belang. Georganiseerde tegenspraak verscherpt opvattingen, hetgeen de uiteindelijke besluitvorming ten goede komt. Verschillende commissies en werkgroepen hebben zich in de loop van tijd bezig gehouden met dat proces en de tools en hoe dat verbeterd zou kunnen worden.

Rapporten, moties en mooie woorden genoeg – maar in de praktijk bleef er uiteindelijk weinig van over. Lees hier hoe de ledendemocratie van begin (en belofte) tot ondergang ging.

[Lees verder](#)

Waarom de ledendemocratie binnen de PvdA niet is gelukt

Een persoonlijke beschouwing

De PvdA beloofde haar leden echte invloed in de besluitvorming van de partij: *“De leden zijn de baas!”*. Maar na jaren van bezuinigingen, genegeerde moties en een fusieproces zonder debat is de ledendemocratie uitgehold. Een persoonlijke terugblik op hoe de top-down cultuur won van de ledeninvloed.

[Lees verder](#)

Het Rode Nest van pionieren tot eind...

Meer dan tien jaar bouwen aan ledendemocratie binnen de PvdA

In dit artikel schetsen we het ontstaan van het Rode Nest en de voorloper daarvan, de ontwikkelingen in de loop van de jaren en waar we nu staan.

[Lees verder](#)

Waarom het Rode Nest niet bereikt waarvoor het was opgericht

Een persoonlijke beschouwing

Het Rode Nest werd in 2017 opgericht met een heldere missie: de PvdA versterken en vernieuwen met concrete uitvoering van ledendemocratie. Ledenpanels, voorcongressen en moderne communicatiemiddelen moesten leden structureel meer invloed geven. Daarnaast moest ook nadrukkelijk aandacht komen voor de infrastructuur van de communicatie met de leden en de aanpassing van de administratieve systemen daarvoor. Dat is belangrijk voor rechtstreeks contact met de leden en ook om leden met elkaar in contact te kunnen brengen.

Er kwamen initiatieven, van succesvolle ledenpanels tot een goed gelezen nieuwsbrief. Maar het uiteindelijke doel – structurele borging binnen de partij – werd niet gehaald. Terwijl we daar als Rode Nest een volhardende en energievretende strijd voor hebben geleverd. In dit artikel deel ik waarom dat naar mijn mening zo is gegaan, wat er desondanks bereikt werd en vooral: welke lessen hieruit getrokken zouden moeten worden.

[Lees verder](#)

Een partij die werkt vanuit een ideaal kan niet zonder ledendemocratie

Reactie Hans Spekman op de artikelen ledendemocratie

Ooit schreef ik dat we in onze partij toe zijn aan een volgende democratiseringsgolf.

Het is treurig dat die golf er niet is gekomen. Sterker nog is dat initiatieven van onderop om de ledendemocratie te versterken zijn ontmoedigd en daardoor uitgedoofd.

Ik ben lid van de PvdA omdat ik sta voor haar idealen, zoals het bestrijden van onrecht in de samenleving. Een doel waar we al 100 jaar voor staan. We staan voor een samenleving waarin mensen niet alleen verantwoordelijkheid voor zichzelf nemen, maar ook voor de samenleving als geheel. Een politieke partij die werkt vanuit een gedragen ideaal kan niet zonder ledendemocratie.

[Lees verder](#)

Praktijk in Noord-Holland wijst uit dat Ledendemocratie de partij kan versterken

Commentaar door Bert Breij op beschouwing Hans Aertsen over waarom de ledendemocratie niet gelukt is

De persoonlijke beschouwing van Hans Aertsen over de mislukking van de ledendemocratie binnen de PvdA snijdt diep hout. Zijn analyse van de afbraak van instrumenten die leden werkelijk invloed konden geven, zoals voorcongressen, ledenpanels en de opvolging van moties, is pijnlijk, maar helaas herkenbaar. Juist daarom wil ik hier vanuit mijn eigen ervaring benadrukken dat het ook anders had kunnen lopen, want binnen PvdA Noord-Holland hebben wij ervaren wat de kracht van deze instrumenten kan zijn.

[Lees verder](#)

Besturen van PvdA en GL dienen nieuwe

Werkgroep Ledendemocratie in te stellen

Reactie Laurens de Kleine op de artikelen Ledendemocratie en het Rode Nest

Als voormalig lid van het Presidium en voorzitter van een werkgroep die een nota over de positie van de ledendemocratie binnen de vereniging heeft geschreven, is het teleurstellend dat er van de aanbevelingen (overigens overgenomen door het toenmalig partijbestuur) weinig is terechtgekomen. Dat geldt ook voor het rapport van de latere permanente Werkgroep Ledendemocratie. Voor een democratische partij als de PvdA is dit geen visitekaartje. Erg teleurstellend allemaal.

[Lees verder](#)

De vogel die niet uitvloog

“De partij luistert naar haar leden” klopt niet

Het Rode Nest. Alleen al die naam roept verwachtingen op. Een broedplaats voor nieuwe ideeën, een plek waar jonge vogels hun vleugels uitslaan en uitvliegen, de lucht in, hoger, vrijer. Maar wie de geschiedenis van dit initiatief leest, zoals Hans Aertsen die geduldig heeft opgeschreven, kan niet anders dan concluderen: het nest bleef te veel een nest. De vogels bleven pikken naar wat kruimels, de veren zaten vol goede bedoelingen, maar de vlucht kwam er niet.

[Lees verder](#)

Op laatste partijcongres in Nieuwegein werd partijdemocratie opgeheven

Verantwoording van leden en verkozenen is kern van partijdemocratie

Ruim honderd jaar geleden werd het zwaar bevochten algemeen kiesrecht werkelijkheid. Sommige radicalen wilden zich geen parlementaire rol aanmeten en verlieten de SDAP. Voor de resterende leden, de parlementairen, was het zwoegen om inhoud te geven aan de nieuwe parlementaire democratie.

Om in de vergaderzalen goed mee te kunnen komen stond de kwaliteit van vertegenwoordiging in raden, staten en kamers voorop. Maar het was ook weer niet gewenst dat vertegenwoordigers als baasjes, die meenden het beter te mogen weten, de boventoon gingen voeren.

Kortom men was beducht voor verzelfstandiging/loszingen van een bestuurlijke elite van partijbestuurders en volksvertegenwoordigers. Voor “voor u maar zonder u” was geen plaats.

Ook democratie (van onderop) was geen puberaal verzet tegen partijbonzen maar van levensbelang voor de eenheid van de SDAP en zijn vertegenwoordigers en bestuurders.

[Lees verder](#)

„U vindt het vast jammer dat er geen gedoe was”, zei Timmermans na afloop tegen de media. „Aan dit congres is een hele uitgebreide discussie voorafgegaan. Ik denk dat heel veel partijen een voorbeeld kunnen nemen aan onze partijdemocratie.”

Niet te geloven, maar het staat er echt...

Ik kon mijn ogen niet geloven en heb mijn bril drie keer opgepoetst, maar het staat er echt!!! Ik ben verbijsterd....

[Lees verder](#)

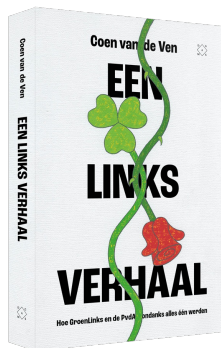
Democratie tijdens fusieproces is ver te zoeken

Signalering van “Een links verhaal” van Coen van de Ven

Coen van de Ven schrijft als een van de eersten over de naderende fusie van Partij van de Arbeid met Groen Links. Zijn verslag begint in 2021, pal na een verkiezingsnederlaag van de PvdA bij de Tweede Kamerverkiezingen.

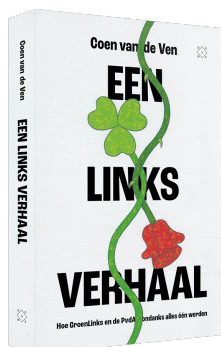
Van de Ven had ook eerder met zijn beschrijving kunnen beginnen. Denk aan:

- Bonger en zijn “Problemen van democratie” uit de jaren twintig;
- SDAP congres in 1938 dat socialisme en democratie als

- gelijkwaardig stelde;
- Oprichting van de volkspartij Partij van de Arbeid in 1949;
 - De actie "Tussen leden en leiders" in 2014 om de partijdemocratie in de PvdA te moderniseren.

[Lees verder](#)

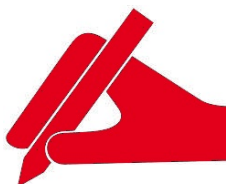

Voetnoot bij boek Coen van de Ven "Een links verhaal"

Redacteur Geert Eggink geeft in deze nieuwsbrief een boekbespreking van het opmerkelijke boek van Coen van de Ven "Een links verhaal" over het fusieproces van de PvdA en GroenLinks. Ook ik heb het boek met veel aandacht gelezen en ik vind het ook heel knap hoe Van de Ven nauwgezet het proces op weg naar de fusie beschrijft. Ook kanp is dat het goed te lezen is.

Ik heb echter ook een belangrijke voetnoot bij het boek.

[Lees verder](#)

Interne Ledendemocratie: "Democratie als gedeelde solidariteit"

Script fusie PvdA/GL was al geschreven

De fusie van PvdA en GroenLinks werd gepresenteerd als een hoogtepunt van interne democratie. Twee partijen met rijke tradities kwamen samen, met luid applaus en overtuigende stemmingsuitslagen. Maar wie beter keek, zag dat het script al geschreven was. Leden mochten stemmen, maar het echte gesprek, de ruimte voor twijfel of tegenstem, ontbrak. Democratie is geen optelsom van stemmen – het leeft van debat, luisteren, en de botsing van ideeën die leiden tot een gezamenlijke koers.

[Meld je aan!](#)

Het Rode Nest

E-mail: info@rodenest.nl

Bezoek onze [website](#)!

Hier is ons manifest: [Rode Nest Manifest Juni17.pdf](#)

Colofon

Nieuwsbrief van de PvdA denktank het Rode Nest: verschijnt vier/vijf keer per jaar.

Redactie: Geert Eggink, Margreet Elings, Louis Genet

E-mail: redactie@rodenest.nl

Deze e-mail is verstuurd aan {{email}}. • Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich [hier afmelden](#). • U kunt ook uw [gegevens inzien en wijzigen](#). • Voor een goede ontvangst voegt u info@rodenest.nl toe aan uw adresboek.

Laposta